

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Komáromban történt Emlékezés az ENSZ Holokauszt napon

2007. január 28., vasárnap
Menház – Zsidó Kulturális és Közösségi
Központ, Eötvös u. 15, Komárom

Január 27-ét, az auschwitzi haláltábor 1945-ös felszabadításának napját 2005. november 1-jén nyilvánította holokauszt emléknappá az ENSZ-közyűlés. Az egyhangú határozat hangsúlyozza „az emlékezés kötelességét” és a „tanítás kötelességét”, hogy a jövő nemzedékei megismerjék a hatmillió, túlnyomórészt zsidó áldozatot követelő náci tömeggyilkosságok történetét.

A Komáromi Zsidó Hitközség 2007-ben, a második ENSZ Holokauszt napon első alkalommal szervez programot városunkban azzal a nem titkolt céllal, hogy olyan témákat tárjon a nyilvánosság elé, melyekről eddig egyáltalán nem, vagy csak nagyon keveset beszéltek. Bízunk benne, hogy sok érdeklődő vendégünk lesz ezen a délutánon.

13:30 – Komárom és a Holokauszt-előadó Kovács Tamás, a budapesti Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékhely csoportvezető történésze.

Kovács Tamás fiatal kora ellenére több éve aktív kutatója a témának, 2003 után másodszer tér vissza városunkba, ezúttal a Vérszorkorszak speciálisan Komáromhoz kötődő eseményeiről ad elő.

14:30 – Boldog Salkaházi Sára- a szerző, Hidvégi Máté mutatja be könyvét

Hidvégi Máté biokémikus, művelődéstörténész, a kémia tudomány kandidátusa, címzetes egyetemi tanár, több gyógyszer, többek között a daganatos betegeket gyógyító AVEMAR feltalálója. Művelődéstörténeti munkássága főként a magyar-zsidó kultúrát öleli fel.

Salkaházi Sáráról a boldoggá avatás kapcsán jelent meg könyve a Szent István Társulat gondozásában. A beszélgetés során külön kitér majd a komáromi vonatkozásokra.

16:00 – Megemlékezés és gyertyagyújtás a komáromi zsinagógában, az áldozatok emlékművénél

Mindenkit szeretettel várunk!

Lapunkat Nyitrán is olvassák, küldjön fotót Ön is városa zsidó emlékeiről!

TuBiSvát, a fák újéve

A Shalom klub évadnyitó összejövetele **2007. február 11-én**, vasárnap 14:30-kor 15-féle gyümölcscsel várunk minden kedves érdeklődőt! Részletek a HH januári számában.

A Holokauszt áldozatainak emléke a jülich-i új városháza közelében. Paszternák Tamás írása a 7. oldalon.

Felhívás

A Komáromi Zsidó Hitközség hosszú távra bérbe adja a Komárom, Eötvös u. 9. lakóház földszintjén megüresedett üzlethelyiséget. Érdeklődni lehet a kile@menhaz.sk címen és a KZSH telefonszámain!

Múltidéző

A két egykori komáromi zsinagóga: a neológ (ma sqash centrum) és az ortodox (ma idősek otthona). Bányai Ferenc, a Prágai Zsidó Hitközség elnökének adománya.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk, ahhoz, hogy a komáromi zsidó közösség színvonalas programokat szervezhessen, újjáéledjen a vallási és a kulturális élet, felújíthassuk a MENHAZAT, megjelenhessen és eljusson Önhöz a HH, nem kevés anyagi forrás szükséges. Kérjük, hogy amennyiben módjában áll, támogassa céljaink elérését. Adományait előre is köszönjük!

Cím:

Židovská náboženská obec v Komárne

Bankunk címe:

Slovenská sporiteľňa a.s. Palatínova 33, 94501 Komárno

Koronaszámla:

SK 0609000000000026384962

Devizaszámla:

SK 5909000000000027668967

Támogassa ön is a KZSH-t, a HH-t és a Shalom klubot!

Faliújság rövid hírek

✧ A HH-t Reisz Erzsébet (Dunaszerdahely) támogatta! Köszönjük!

✧ Tovább bővült a Spitzer Béla Könyvtár állománya, magyar és szlovák nyelvű könyveket szereztünk be.

✧ A Saláth család chanukagyertyákat ajándékozott közösségünknek.

✧ Nyertes pályázatok: Komárom Városa 8000 Sk-val támogatta a Wiener Jüdischer Chor koncertjét, 17900 Sk támogatást szavaztak meg közösségünknek a város idei költségvetésének pozitív egyenlegéből. A Holland Zsidó Humanitárius Alap 5000 EUR-val támogatta a 2007. évben megvalósuló, fiataloknak szóló „Ledor Vador” programunkat.

✧ A KZSH elnöke levélben gratulált dr. Bastrnák Tibornak, városunk polgármesterének újráválasztása alkalmából.

✧ Ezúton gratulálunk dr. Novák Tamásnak, a KZSH tagjának városi képviselővé választásához.

✧ A HH szerkesztősége gratulál Kardos Péter zuglói főrabbi úrnak, rendszeres olvasónknak magas állami kitüntetésévé avatásának alkalmából.

✧ Január 1-jén kerek születésnapját ünnepli az egyetlen komáromi zsidó ikerpár, a KZSH titkára Ádlerne Raab Éva és testvére Széplné Raab Ágnes. MAZL TOV! Bis 120!

✧ A KZSH elnöksége 2006. december 29-én, lapzártánk után tartotta ülését. A beszámoló a HH január havi számában olvasható.

✧ A 2007. évi Mártírnapi 2007. június 10-én, vasárnap kerül sor a komáromi zsidó temetőben.

✧ Megújultak weboldalaink: www.menhaz.sk, www.kehreg.com.

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – séfredaktor: Paszternák Tamás (paszternak_t@hotmail.com), Paszternák András (paszti@hotmail.com), **munkatársak** – spolupracovníci: Gál Juli (Budapest), Mgr. Piczek Ferenc, Ing. Kollár Gábor, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Katarína Potoková (Nitra), Vadász Magda (Budapest), Kornfeldová Nelly (Dunaszerdahely), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), **nyomtatás** – tlač: Silvester s.r.o., a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: anachnu2002@hotmail.com, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** OÚ-OVVS/2003-5. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Chanukai gondolatok

Apró lángok, nagy fényesség!

Miért ünnepeljük a Chanukkát? Mert a bölcsek ezt taníttatták: Kiszlév 25-én kezdődik Chanukka nyolc napja, amikor sem böjtölni, sem gyászolni nem szabad. Miért? Mert a pogányok egykor betörték a szentélybe, megfertőzték a szent olajat. Amikor pedig a Hasmonaeusok legyőzték őket, nem találtak többet, mint egyetlen olajos korsót, mely a főpap pecsétjével volt lepecsételve. Bár ez csak egy napi olajat tartalmazott, mégis csoda történt és nyolc napon át égett. Esztendőre rá ünneppé avatták e napot és zsoldárszóval, hálaénekekkel magasztalták Istent. (Talmud Sabbat 21 b.)

Nagy Sándor i.e. 332-ben elfoglalta a Szentföldet szinte csak azt érzékelt a zsidó nép hogy nem a perzsa hanem a görög helytartók szedik be az adót. Idővel a zsidó nép el is fogadta az új királyt innen a későbbi legenda, amelyben Nagy Sándort a „zsidóvédő” királynak nevezték. Egy másik legenda amely alátámasztja a zsidók megalégedettségét, hogy hálából Alexandernek nevezték el elsőszülöttjeit. Nagy Sándor korán meghalt; és az egész terület állandó küzdelmek csaták háborúk színhelyévé vált. Közel száz év nyugtalanság alatt hat gazdát cserélt az ország. A Palesztin földet i.e. 199-ben III. Antiochus szerezte meg, aki Szíria felett uralkodott, de görög nyelvű és hellenisztikus kultúrájú családból származott. A király jó szemmel látta, hogy a nép Jeruzsálem elfoglalása után barátságosan fogadta az új helytartót, és a hadsereget is ellátták élelemmel. Ennek fejében később kárpótolta a király az ostrom alatt ért károkat és a szentélyt is helyreállította. Elrendelte az ősi zsidó törvények betartását, adómentességet kaptak az ország lakói és a rabszolgákat is felmentették.

És támadt új király Egyiptom fölött, aki nem ismerte Józsefet. Hasonló dolog történt i.e. 167 decemberében hiszen IV. Antiochus váratlanul megszállta Jeruzsálemet. Ellentétben az apjához megtiltotta a Tóra megtartását, az Ábrahám szövetség felvételét, valamint halálbüntetéssel sújtotta a szombat és újhold megtartását. Naponta kétszer disznót áldoztak az olimposi Zeus tiszteletére. Kiszlév 25-én a szentély előcsarnokában felállították mind Zeus mind pedig Antiochus Epiphanesnek szobrát.

Felteszik a kérdést miért hozott ilyen zsidóellenes rendeleteket a király? Akár zsidógyűlölet akár a szertartások nem értését lehetne említeni, de történészek a 169-ben kitört jeruzsálemi zendülés megtorlásával magyarázzák. Dániel könyvében a népe bűnei miatt Isten sújtó kezét érzi Antiochus üldözésében. Böjt és ima talán közelebb hozza a megváltást, ezt próféta Dániel megoldásként.

Jeruzsálem és az egész tartomány megtelt oltárokkal, és sokan behódolva saját házaik előtt is felállították a bálványokat. Voltak akik szembeszálltak a királyi rendelet ellen, mint az ősz Elázár és hét gyermeke akik mártír halált haltak. Úgy látszott vérük hiába hullt, mert az istentelenség egyre terjedt és nem volt aki megállítsa.

Jeruzsálemtől nem messze Modiin városába is felállították az oltárokat és áldozatot akartak bemutatni. Előugrott a tömegből a Hasmonáj családból Mattitjáhu leütve az áldozni akarót és egyben felöntötte az oltárt. A görögök katonák megdöbbenése közben sikerült elmenekülnie Mattitjáhunak és öt fiának. Mind Elázár legendája mind Mattitjáhu tette egyre több lázadót szült akik szembeszálltak a bálványimádással. Sokan követték a Hasmonáj család tettét, inkább elbujdostak és ezzel elkezdődött a felszabadító háború. Sajnos nem csak az ellenség ellen kellett küzdeniük nap, mint nap hanem a saját népük hűtlenjei ellen.

Tragikus események történtek az első év küzdelmeiben, hiszen ősi szokás volt, hogy a szombati munkaszünet a harcban való szünetelést is jelentette: nemcsak támadó cselekedetet nem hajtottak végre, de nem is védekeztek. Éppen szombaton bukkantak rá a bujdosóknak egy barlangban elrejtőzött csoportra és minden ellenállás nélkül lekasabolták őket. Mattitjáhu elhatározta, hogy szombaton ezentúl sem támadnak, de védekezni minden körülmény közt fognak. Napjainkban az életveszély elve alapján akár a támadást is megengedik, példa erre a Jom Kippuri háború.

Mattitjáhu halála után Juda Makkabi vette át a vezetést, kinek vezérletével megkezdődtek a komoly küzdelmek. Ptolemaios vezérletével 40.000 főnyi sereg állt szemben a hatezer főnyi zsidó

katonákkal. Micpában gyülekeztek, ahol ima után utolsó bátorításként mondta Juda Makkabi: „Jobb meghalunk a csatában, mint látnunk nemzetünk és szentélyünk romlását. Amiként Isten akarja, úgy legyen!”

Isten segítségével mellett kitűnő stratégiai taktikával sikerült levérni a görög csapatokat. A hegység ismeretével és a görög csapatok megkerülésével végül, i.e. 164 decemberében megrohanták és elfoglalták a fővárost. Az utcákon fáklákat gyűjtöttek, és a szentélyben ismét kigyúlt a Menóra. Megtisztították a szentélyt a bálványoktól, és az egy napra való rituálisan tiszta olajból, nyolc napon át gyűjthették meg a Menórát: annyi idő kellett új, tiszta olaj préseléséhez. A szentély felavatásának nyolcnapos ünnepét attól fogva valóban évről-évre megünnepelte Izrael népe és elnevezte Chanukkának, a felavatás ünnepének. 164. kiszlév 25-ével befejeződik tehát a makkabeus hősök legendává magasztosuló története és megkezdődik az ünnepnek, Chanukkának az életútja.

A reggeli imában Hállél-zsoltárokat mondunk, az Amidában a tizenkilenc áldásmondásban és az étkezés utáni imában külön könyörgést mondunk, betoldva az „Ál haniszim” imát. A Tórából, emlékezésül a szentély felavatására, a sivatagi frigsátor felszentelésével kapcsolatos áldozatokról szóló elbeszélést olvassák fel az ünnep nyolc napjának reggeli istentiszteletén. A legtöbb közösségben szokás a reggeli és az esti ima végén elmondani a szentély felavatására szóló zsoltáréneket, és a bűnbánó zsoltár (Tachanun) elmarad. Chanukka ünnepének legjellemzőbb szertartása azonban az estéknenti mécses vagy gyertyagyújtás.

Az egész család, anya és gyermekek egyaránt odagyülekeznek, amikor a családfő a menóra jobboldalán elhelyezett gyertyákat a sammas (szolgaláng) segítségével, ősi előírás szerint balról-jobbra haladva, meggyújtja.

Megszólalnak a gyertyagyújtást bevezető áldásainak szavai: „Áldott vagy Te Örökkévaló Istenünk, aki megszenteltél pa-rancsolataiddal és meghagyta nekünk a chanukkai mécsesek meggyújtását. Áldott vagy Te Örökkévaló Istenünk, aki csodákat műveltél atyáinkért, a régmúlt napjaiban, ez idő tájt.”

(Folytatás a következő oldalon)

Mi Kamo'ha Ba-elim Hachem...

A hagyomány szerint ebből a bibliai sorból áll össze az az akrosztichon, amely a szabadságharc vezérének, Júdának és családjának lett a neve. Jól ismerjük e nevet: Makabi. A vers Mózes II. könyvéből való, és így szól: „Ki hasonlít hozzád az istenek közül?” S valóban, ki hasonlítható még az Örökkévalóhoz, aki csodát tett a maroknyi szabadságharcossal, akik így győzedelmeskedhettek a szír-görög hódítók felett. S ott volt még a bálványokkal tisztátalanná tett Szentély, amit meg kellett tisztítani. A szertartáshoz kóser olaj szükségeltetett, hogy a Templom menorájában a fényt meggyújthassák, és felavassák a Szentélyt. Ám csak egy napig elegendő

dő főpapi pecséttel ellátott olajat találtak. S újra csoda történt, hisz' az egy napnyi olaj nyolc napon keresztül szolgáltatta a fényt. Így elegendő idő volt a Szentély megtisztításához.

Röviden ez a Hanuka ünnepének lényege. Üzenete azonban, ami mind e mögött a történet mögött húzódik, sokkal több. Hanuka ünnepét már az elkövetkezendő évben megünnepelték a zsidók, és ünnepeljük azóta is, mind a mai napig. Nem csupán a "meszeszerű" csodatételt, hanem az eltökéltséget, a kilátástalanság ellenére vállalt harcot, a harcot vívó neves és névtelen hősokeket, Júda Makabit, Mattitjahut és családját, akik a kicsi Modiinból elindulva vállalták a re-

ménytelennek tűnő küzdelmet az idegen hatalom, IV. Antiochosz és az szír-hellén seregek ellen. Ünnepeljük az Örökkévalót, amiért segítségére volt a zsidóknak, amiért erőt adott és csodát tett az olajjal.

Az üzenet hozzánk is eljut. Hanuka ezt üzeni és üzenete évszázadokon keresztül a zsidóságnak: nincs és nem lehet oly reménytelen helyzetben, hogy abból ne volna kiút, s legfőképp ne volna segítség.

Mi Kamo'ha Ba-elim Hachem... „Ki hasonlít hozzád az istenek közül?” - és a vers így folytatódik - „Kit övez a szentség úgy, mint téged? Félelmetes vagy tetteidben, csodákat művelsz.”

*Pári Mirella
(Budapest-Baja)*

Az én chanukám

A Chanuka történetéről, vallási vonatkozásáról hozzáértően rabbijaink tudnak nekünk hitelesen beszélni. Én csak a személyes-, családi-, és érzelmi vonatkozásairól szólhatok.

A fény ünnepe, - ha összefoglalva akarom kifejezni - nekem elsősorban a kislányom szemében megcsillanó örömet jelenti. Ennek természetesen „múltja” van.

Lili Lea még kicsi gyermek korában - amikor a világra eszmélt valójában - boldogan bontogatta az ismeretlen betűs dobozkákat, válogatta a színes gyertyákat, és helyezte a gyertyatartóba. Naponta újabbat meggyújtva alig várta, hogy a chanukia összes lángja egyszerre égjen. Legalább ekkora izgalmat jelentettek a napi apró ajándékok; nyolc nap nyolc alkalma! Mosolyogva jegyezte meg, mennyivel jobb nekünk, mint akik a karácsonyt ünneplik, hiszen a gyerekek nyolcszor kaphatnak ajándékot, nem egyszer.

Chanukakor minden évben történt valami - az ünnep történelmi jelentőségéről való megemlékezés és a hagyomány ápolásán kívül - olyan, ami miatt emlékezetes marad számára és rajta keresztül a számomra is a fény ünnepe.

Egyik év téli szünetében Salzburgban vendégeskedtünk, messzi töltött napjaink sorába a Chanuka is beilleszkedett. Távol élő barátaink keveset tudtak erről az ünnepről. Lili lányom volt, aki elmagyarázta mit jelent nekünk ez a nyolc nap, és örömmel adta át ajándékát az egyszerű chanukiát és a gyertyákat vendéglátóinknak, akik ezt őszinte köszönettel fogadták. Emlékezetes alkalom marad, amikor a Bálint Házba utaztunk Budapestre, hogy a sok-sok gyerekkel együtt ünnepeljünk, és találkozhasson „szarvasi táboros” barátaival. Ámulattal nézték a nagyok színházi előadását a makabeusokról. (Akkor kezdte gyűjteni a trenderlit, gyűjteménye már szépen gyarapszik) Volt olyan év, amikor Szegeden a UJS fiataljai bevonták a színelőadásukba gyerekszereplőként. Sokáig idézgette a fellépés élményeit. Szerinte a Chanuka azért is élmény, mert sokat játszanak, ráadásul fánkot is kapnak... a chanukai fánk pedig mindig jobb, mint a hétköznapi!

Ma serdülőként már másként ünnepli a chanukát, de éppen úgy várja a lángok fellobbanását, a fánkot, és főként a hagyományos szegedi chanuka bált.

Igen, nekem a Chanuka elsősorban a gyermekem boldogságát jelenti! Másodsorban magam is örömmel készülök a fény ünnepére anyaként, nőtagozati, és hitközségi tagként is. Ilyenkor a Nőtagozat nevében megajándékozunk idős hittestvéreinket, lakásukra visszük szerény, de jó szívvel készített ajándékainkat, a Hitközség dísztermében pedig nőtársaimmal a vendéglátásban segédkezünk.

Az idén különleges ünnepünk lesz. December 17-re a testvér hitközségeket Szegedre várjuk, közösen gyújtjuk meg a gyertyákat, majd vacsora, tánc, meglepetés műsor, és az elmaradhatatlan chanukai fánk fogyasztása mellett töltjük az estét.

Ábrahám Vera, Szeged

Apró lángok, nagy fényesség

(Folytatás az előző oldalról)

Az első estén hozzáfűzzük harmadik áldás: „Áldott vagy Te Örökkévaló Isten, világnak királya, aki életben tartottál bennünket és megsegítettél, hogy megérhessük ezt a napot!” A gyertyák meggyújtása közben elénekeljük a két ismert dalt: „Hánérot hálálu és a Máoz curt”. Péntek délután a chanukagyertyákat majd a szombati gyertyákat gyújtjuk meg. Szombat kimenetelekor a zsinagógában a havdala előtt, otthon rögtön utána. Minden nap ügyelni kell, hogy legalább fél órát égjenek a csillagok feljövetele után.

A gyermekek kedvelt chanukkai játéka a pörgettyű, „trenderli”. A chanukkai pörgettyű lényege az, hogy hossz tengelye körül elhelyezkedő négy szárnyán egy-egy betű áll, még pedig egy nun, egy gimel, egy hé és egy sin. Kezdetbetűinek összeolvasásával a „nesz gádol hájá sám” (= nagy csoda történt ott) kapjuk. A játékszabályok szerint úgy értelmeznek, hogy n = nichts, g = ganz, h = halb, és s = stell ein, vagyis aki nek a pörgettyűje n-re esik, az semmit sem kap a pénztárból, akié g-re, az elviszi az egészet, akié h-ra, az a felét, akié pedig s-t mutat, annak új betétet kell befizetnie. Megemlékező az olajban sült fánk készítése, emlékezve a chanukkai mécsesekre amelyet meggyújtunk. Mindenkinek „CHÁG URIM SZÁMÉACH” BOLDOG FÉNY ÜNNEPET kívánunk.

Y.D. rabbijelölt, Budapest

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

Chanukai körkép – események a régióban a fény ünnepén

Győr

Az idén felújított egykori győri neológ zsinagóga, ma a Művészetek Szentélye adott otthont a város és a régió chanukai ünnepségének, december 17-én, vasárnap. A színültig telt templomban Villányi Tibor a Győri Zsidó Hitközség elnöke köszöntötte a vendégeket, köztük a megyei közgyűlés elnökét, Várszegi Asztrik pannonhalmi főapátot, a társegyházak képviselőit, dr. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit, Tóth Emil főkántort, Suchmann Tamás alelnököt és dr. Egri Oszkárt a MAZSIHISZ képviselőjében.

Schweitzer József a tőle megszokott csodálatos előadásában idézte az ünnep történetét, majd Tóth Emil zongorakísérettel gyújtotta meg a gyertyákat.

A műsorvezető Gáti Oszkár színművész volt, előadásában egy verset és egy chanukai haszid mesét is meghallgathattunk. Bede Fazekas Csaba a Győri Nemzeti Színház színművésze a Hegedűs a háztetőn népszerű dallamaiból énekelt, őt a színház karigazgatója kísérte zongorán.

A szünet után a Széchenyi István Egyetem Zeneművészeti Karának hallgatói adtak koncertet. A teremben kiállítás nyílt Villányi András, a zsidó életet idéző fotóiból. Zárszóként Suchmann Tamás szólt a megjelentekhez, majd az első emeleti karzaton ízletes fánkot szolgáltak fel.

A programon a helyi közösség tagjai mellett, számos szimpatizáns, és a régió kiléinek tagjai - Mosonmagyaróvárról, Komáromból, Dunaszerda-

Ünnep a felújított Győri nagyzsinagógában

Dr. Schweitzer József és felesége a győri Chanukán

helyről, Galántáról és Érsekújvárból is ott voltak.

Köszönet a szervezőknek.

/w/

Vác

December 19-én tartották Vácott a hanukkai rendezvényeket. A gála műsorára 18 órakor került sor, a Madách Imre Művelődési Központ színháztermében „II. Váci Hanukkai Fánkfesztivál” címen.

Dr. Bóth János polgármester fővédnöki megnyitója után Turai János hitközségi elnök köszöntötte az ünneplő

közönséget és beszélt a Fény Ünnepének történelmi jelentőségéről. A liturgiai részt Zucker Immanuel kántor és Chikán, a helyi hitközség előimádkozója recitálták, majd meggyújtották a gyertyákat. A szertartást a közönség felállva hallgatta végig.

A Klezmer R's és az Anavim Klezmer Band szórakoztatták a publikumot, a zenei produkciókat viharos taps kísérte. A zenés est végeztével a jelenlévőket bőségesen megterített

asztalok várták, ahol mindenki kedvére fogyaszthatott az ízletes fánkokból.

A Hanukkai Fánkfesztivál tradícionális városi ünnepévé nőtte ki magát, egyre többen látogatják a város távolabbi vonzáskörzetéből is.

Az egyre több színvonalas, nyitott zsidó ünnep is hozzájárul Vác mielőbbi fesztivál városá nyilvánításához.

Komáromi Barnabás

Komárom

A tatabányai, tatai, párkányi, bicskei és győri zsidó közösségek tagjaival együtt ünnepeltük az 5767. esztendő Chanukáját Komáromban. A Shalom klub vendégeit Paszternák Tamás, a közösség programkoordinátora köszöntötte, szolt az ünnep eredetéről és szokásvilágáról.

Hagyományainkhoz híven a gyertyákat Várnai Gábor hittestvérünk gyújtotta meg. A játékos trendelizést Paszternák András vezette. Nagy öröm volt számunkra, hogy a magyarországi zsidó sajtótermékeknek és az Internetnek köszönhetően Szverle Balázs bicskei hittestvérünk is csatlakozhatott hozzánk, aki saját üvegfestményével ajándékozta meg a közösséget. A 2007-es programajánlók után Adler Évát, hitközségünk titkárnőjét köszöntöttük közelgő kerek születésnapja alkalmából. Az ünnepet az ízletes fánk tette még edesebbé.

PA

Komárno

V Komárne sme oslavovali Chanuku roku 5767 spolu s členmi židovských náboženských obcí miest Tatabánya, Tata, Štúrovo, Bicske a Győr. Hostí klubu Shalom uvítal programový koordinátor komunity, Tamás Paszternák, hovoril o pôvode a o zvyklostiach tohto sviatku.

Verne našim tradíciám, sviečky zapálil náš spoluveriaci, Gábor Várnai. Hravé tkanie trendelu viedol András Paszternák. Bolo pre nás veľkým potešením, že vďaka židovskej tlači v Maďarsku a Internetu sa ku nám mohol pripojiť aj náš spoluveriaci z Bicske Balázs Szverle, ktorý našej komunite daroval vlastnú podmaľbu na skle. Po vyhlásení programov na rok 2007 sme blahoželali tajomníčke našej náboženskej obce Eve Ádlerovej pri príležitosti jej blížiaceho sa okrúhleho jubilea. Sviatok sme ešte viac osladili chutnými šiškami.

TuBiSvät

11. februára 2007, v nedeľu o 14:30 hod., otvorenie sezóny a posedenie klubu Shalom, srdečne Vás čakáme s 15 druhmi ovocia a tešíme sa na všetkých záujemcov! Podrobnosti v januárovom čísle Spravodaja náboženskej obce.

Érsekújvár

Ünnepi halvacsorán látta vendégül Hanuka utolsó délutánján az Érsekújvári Zsidó Hitközség a városból, Párkányból, Komáromból, Léváról és külföldről érkezett vendégeket. Roth Tamás előljáró köszöntője után Saltzmann Tamás idézte az ünnep jelentőségét, majd Messinger Tibor előimádkozó a hetiszakasról beszélt. A hagyományos diós és kocsonyás halat a közösség hölgytagjai szolgálták fel. Az ízletes ételt Messinger Tibor és neje, Gizella készítette. A szemközti imateremben a férfiak a délutáni imára gyűltek össze.

Messinger Tibor, az érsekújvári ünnep egyik szervezője

PT

Chanukai ünnepség Érsekújvárott

Nové Zámky

Židovská náboženská obec v Nových Zámkoch pohostila sviatočnou rybacou večerou v posledné popoludnie Chanuky hostí z mesta Nových Zámkov, Štúrova, Komárna, Levíc a zo zahraničia. Po úvodnom uvítaní predstaveného Tomáša Rotha citoval

Tomáš Saltzmann význam tohto sviatku a potom hovoril Tibor Messinger o parašat shavua. Dámy, ktoré sú členkami komunity, servírovali tradičnú huspeninovú rybu s orechami. Chutné jedlo pripravil Tibor Messinger s manželkou Gizellou. Muži sa zhromaždili k poobedňajšej modlitbe v protiahlej modlitebni.

/p/

Jitzko má 60 rokov

Jichak Roth, pre nás všetkých Jicko, oslávil dňa 15. decembra okrúhle jubileum: 60. narodeniny. V poslednom pol druhu storočia zohrával dôležitú úlohu vo výchove mládeže ako vedúci mládežníckeho tábora v Szarvasi. Gratulujeme. Bis 120!

Výzva

Komárňanská židovská náboženská obec chce dať do dlhodobého prenájmu prázdne obchodné priestory v obytnom dome na ulici Eötvösa číslo 9, Komárno. Informácie na e-mailovej adrese kile@menhaz.sk a telefónnych číslach ŽNO!

Egy hónap Németországban

Paszternák András beszámolója

Jülich...

A sors úgy hozta, hogy november végétől egy hónapot töltöttem egy észak-rajna-westfaliai kutatóközpontban, Jülichben. A Köln és Aachen közötti kisvárosban töltött idő alatt, többnyire a hétvégéken számtalan zsidó vonatkozású élményben volt részem, ezeket osztom most meg az Olvasókkal.

Elutazásom előtt a városka weboldalát (www.juelich.de) böngészve érdekes információkhoz jutottam. Megtudtam, hogy a mai An der Synagoge utcában emléktábla idézi az egykoron itt állt templomot, melyet 1862-ben építettek. 1938-ban a Kristályéjszaka idején megrongálták az imaházat, 1944-ben a háború során megsemmisült a teljes épület. Jülichben már 1348-ban éltek zsidók, a környéken a legkorábbi iratok 1226-ból maradtak fent. A régi zsidó temető (1816-1941 között használva) még ma is megvan az Aachener Strassen.

Az első szabad vasárnapomon felkerestem hát az emléktáblát, mely egy lakóház oldalán található, mint az a helyszínen készített fényképen is látszik. Azt gondoltam, bizonyára ennyi, amivel a város mai lakossága a helyi zsidó közösségre emlékezik, de szerencsére tévedtem. Néhány utcával odébb a gimnázium és az új városháza mellett egy embermagasságú

A zsinagógára emlékeztető tábla a német kisváros központjában

Holokauszt emlékmű található. A két márvány félkört egy-egy emberi alak szakítja félbe, a ez emlékmű mindkét oldalán az elpusztított zsidó polgárok neve, születési dátuma és helye látható... Megható, hogy egy ilyen kis városban ilyen módon adóznak egy elpusztított közösség emlékének.

Az új berlini Holokauszt emlékmű a Brandenburgi kapu közelében

Berlin...

Németország felelősségét, és emlékezni akarását jelzi a 2005-ben, Berlinben felavatott, Európa elpusztított zsidóságára emlékeztető monumentális alkotás a Brandenburgi kapu szomszédságában. A több mint 2500 gránit tömb egy egész teret betölt, a föld szintjével egyenlőtől négy méterig változik a tömbök magassága. Szív-szorító élmény eltűnni a fekete oszlopok sokasága közt, bolyongani az útvesztők végtelenségében. A korszakról többet tudhatunk meg a tér sarkán elhelyezkedő földalatti információs központban. Fényképek, adatok, idézetek a Vészkorszakról,... talajra kivetített naplórészletek,... felolvasott élettörténetek, töredékek. Számomra a legmeghatóbb a családok terme volt, ahol minden ország egy-egy zsidó családjának sorsával ismerkedhetünk meg. Családi fényképek, történetek, filmek mutatják egy nyitrai zsidó család mindennapjait ezekben a nehéz időkben... A békéscsabai Hirsch család tagjai is megelevenednek, látjuk a háború előtti gondtalan életet, a mérsárlást, és azt, hogy mi maradt a háború végére... A kiállításon kereshetünk a Yad Vashem és a világ Holokauszt emlékhelyeit bemutató adatbázisban. A bejáratnál lévő kis boltban számtalan érdekes és hasznos kiadványt szerezhetünk be.

Aachen...

Ha az ember péntek este egy olyan

városba téved, ahol van működő zsinagóga, nem teheti meg, hogy nem néz be a szombatfogadásra. Így tettem Aachenben, testvéremmel együtt, aki látogatóba érkezett hozzám erre az egy hétvégére. A 10 éve épült zsinagóga egyszerű, modern vonásokat tükröz. A padok félkör alakúak, középen a Bima, egy hatalmas, művészi kialakított Dávid-csillag a részben üveg tető alatt. Az Itentisztelet hétkor kezdődött. Először csak néhány idősebb és középkorú, oroszul beszélő férfi érkezett az imára, de mire a fiatal, Zürichből származó rabbi neki kezdett, már fiatalok és hölgyek is jöttek a Kabbalat Shabatra. Jó érzés volt itt lenni, ezen a helyen fogadni a szombat királynőjét... Az imát követően a közösség tagjai kiduson mondtak áldást a borra és a barchesra.

Maastricht és Köln...

Kihasználva, hogy Jülich a belga és a holland határ közelében fekszik, nem hagytuk ki Maastricht zsinagógáját sem. A zsúfolt belvárostól néhány utcányira sikerült meglelni az épületet. A következő napon Köln felé vettük az irányt, ahol első utunk szintén a zsinagóghoz vezetett.

A cikk írásakor még egy hetem van a németországi tanulmányutamból, s előttem van még egy hétvége..., ha ismét valamilyen, a zsidóság szempontjából érdekes hely felé járok, a következő Hitközségi Híradóban biztosan beszámolok róla.

A zsidó otthon – a család oldala

Nagymegyertől Givatayimig – 13. rész

Munkaszolgálat

Az emlékezetes, drámai színváltás utáni, a nyárvégi hónapok, idillikus, zökkenőmentes légkörben teltek. Mozgalmi tevékenységünk már Horival karöltve folytatódott. Az a rövid korszak valóságos nyaralás volt, mert nem kellett többé bujkálni és titkolni a fiúkkal való kapcsolatunkat Hori elől. A nyugalmas hangulatot csak a behívó, a hírhedt munkaszolgálatra, zavarta meg. 1943. október 4-én vonultam be Mohácsra, az ott állomásozó 4. utász zászlóaljhoz. A hajó, amivel utaztam, zsúfolva volt zsidó fiúkkal, akik szintén oda mentek. Akadtak ismerős arcok is, néhányan a mozgalmunkból, Markovics Jenő, Jákó, Meyer Jóska és Wertheimer Ernő, Júda, akikkel megbeszéltük, hogy igyekeznünk együtt maradni, amennyire lehet. Voltak fiúk más mozgalmakból is és így összeverődött egy 17 tagból álló,cionista csoport, már a néhány órás hajózás alatt. Egy magas, szőke, intelligens arcú és hangú fiú, egyik testvér mozgalmából, felkeltette az érdeklődésemet. Szóba elegyedtünk és hamar kiderült, hogy sok közös érdeklődési területünk van. Legfontosabbnak találtuk a héber nyelv szeretetét. Azonnal át is tértünk erre a nyelvre és a szép hajóút nagy részét így csevegtük végig. Persze, a héber nevünket használtuk, József elkezdett játszani a nevemmel, addig, amíg eljutott a Jézus névhez. Ez a név rajtam maradt és nagy jelentőséggel bírt számomra és sorsomra a munkaszolgálat nehéz hónapjai folyamán, Schaeffer Jozséffal való ismeretségünk szoros barátsággá fejlődött. A mohácsi hajóállomáson néhány őrmester és szakaszvezető fogadta a több száz muszos (munkaszol-

gálatos) regrutát, és egy tágas térségre vezényelt (de inkább, terelt) bennünket. Névsorolvasás kezdődött, amely két, többé-kevésbé, egyenlő csoportra osztotta az érkezteteket, a 4/3 és 4/4 századokra. Az egészcionista csoport, egy kivételével a 4/3-ba került. Egy tiszt programbeszéde következett. Bemutatkozott, mint Keszler főhadnagy, a 4/4 század parancsnoka. Elmesélte, hogy ez nem az első munkásszázad, amit a vezénylete alá vesz. Az előző századdal kiment a keleti frontra és abból alig néhányat hozott vissza. Megígérte az új századnak, hogy sorsuk hasonló lesz, ha nem fognak így, vagy amúgy viselkedni. A természetes, ösztönös felhördülést egy természetellenes Pofa be! üvöltéssel fojtotta el. A megrémült század elvonult állomáshelyére és mi ottmaradtunk Mohácson az újonc kiképzésünkre. Nem kaptunk, sem egyenruhát, sem bakancsot, csak katonasapkát és egy, kívül sárga, belül fehér karszalagot. Az elv szerint, zsidó nem viselhetett Magyar Királyi egyenruhát. Kárpótlásként kaptunk havi néhány pengő ruhaközpontdíjat. Persze, fegyvert sem kaptunk, helyette egy szép, vadonatúj ásó lett a legközelebbi barátunk. Ez feküdt mellettünk a körleti szalma fekvőhelyünkön. A mi parancsnokunk szintén bemutatkozott, mint Csutorás főhadnagy. Nem tett említést az előző, véreszájú beszéddel kapcsolatban, hanem kimért, tárgyilagos mondatokban elmondta, hogy mit vár tőlünk és mi vár ránk. Feltétlen fegyelem és a katonai szabályzat szigorú betartása volt a jelszava. A főhadnagy program beszéde valamennyire megnyugtató bennünket az előbb hallott kérdés és fe-

nyegetés okozta megrázkódás után. A század négy szakaszra, azok pedig, négy-négy rajra lettek osztva. Az új barátom, József, magassága miatt, a rajában az első volt. A mellette lévő rajban, bár voltak nálam jóval magasabbak, engem állított a szakaszvezető elsőnek. Úgy látszik, az újonnan kapott becenevem már kiszivárgott, mert ő azt kiáltotta: Jézus, maga ide! Még senkinek a nevét nem tudta. Ez a helyezés bizonyos előnyökkel járt. A hadseregnek ez a rajparancsnok helye. Az igazság az, hogy, mindvégig, az összes keretlegény így hívott és sohasem hallottam egy rossz szót, egyikőtől sem, pedig azok nem válogatták a szavukat.

A mitológiai névnek valamilyen mágikus hatása volt rájuk. Azt tisztelték és általa engem is. Utász kiképzést kaptunk, ami hat hétig tartott, csak a fegyver helyett az ásó-lapátunkkal végeztük a gyakorlatokat. Voltak a században szadista szakaszvezetők is, akik a fiúkat, időnként, alaposan megcsuklították. Ebben is szerencsém volt, mert a mi szakaszvezetőnk nem követett el felesleges túlkapásokat, ezen a téren. A kiképzés utolsó vasárnapján családi látogatást engedélyezett a parancsnok. Otthonról senki sem jöhetett, az északi Csallóközből a déli Mohácsra. Cipi, menyasszonyomként, jött el. Egyetlen mohácsi volt a századunkban, a helyi zsidó orvos fia, aki a mellettem lévő raj élén állt.

Mikor meghallotta, hogy a menyasszonyom jön látogatni, erősködött, hogy Cipi aludjék a szülei házában. A látogatás este hatig tartott, akkor a vendégek hazautaztak. András, barátom, megsúgta a szakaszvezetőnek, aki az ő cselédjünknek udvarolt, hogy az én vendégem estére az ő vendégük

lesz. Az, parancsot adott, hogy, jöjtek velem. Így még az estét is Cipivel töltöttem, egy elsősorú vacsora mellett és a Vas család kellemes társaságában. Még takarodó előtt visszaérkeztünk a körletbe. Mindez a kijárat tilalom dacára történt. Az volt az érzésem, hogy ezt a kiváltságot is a jó becenevemnek köszönhettem. A kiképzés hat hete után, századunk a szomszédos Pécsre lett áthelyezve, az ottani élős (élelmező) alakulathoz. Két részlegre oszlottunk, az egyik amelyhez a mi csoportunk nagy része tartozott- egy nagy raktárban dolgozott; a másik részleg egy Szénatér-nek nevezett szabad ég alatti térségen, szalma és széna bálákat rakodott, kocsikról kazlakba - az érkezőket és viszont a vételezteteket. A mi munkánk szákolás volt, behordani, teherkocsikról a raktárba és fordítva. Voltak 85 és 100 kilós zsákok. Ezeket a csekélységet, gyakran fel kellett vinni a padlásra, meglehetősen rozoga csigalépcsőn, vagy le a pincébe, a lépcső folytatásán. Felesleges hangsúlyozni, hogy ez a sport a városi fiúknak teljesen idegen és új volt.

Szerencsére, voltunk egynéhányan falusiak, akiknek volt már alkalmuk, fiatalabb korban is zsákolni. Mi megtanítottuk bajtársainkat a szakma fortélyaira, és amíg belejötték, a munkájuk jórésztét a saját vállunkra vettük, nehogy büntetésben részesüljenek. Itt nagyon jól jött, amit a cséplésnél tanultam, pár évvel azelőtt. Rövid idő múlva, már sportot úztunk belőle. Egyedül vállra venni a zsákokat, amit, különben, ketten emeltek a hordár vállára, vagy két zsákkal a vállunkon, sétálni (170 kg!). A kísérő keretlegények és a raktár állandó, civil emberei bámulva nézték ezt a furcsa szórakozást. Egyszerűen, gúnyt úztunk a nehézségből és megmutattuk, hogy ez a munka nem tör meg bennünket.

Közép-Kelet-Európai Keresztény-Zsidó Konferencia Budapesten

A magyarországi Keresztény-Zsidó Társaság 1991 januárjában alakult meg Budapesten, a rendszerváltást követően. A vallásközi dialógus, párbeszéd ezen időpontig Magyarországon általában ismeretlen valami volt, a kérdéskör létét a Keresztény-Zsidó Társaság vitte be a társadalmi tudatba. Rendszeres tevékenységével, havonta Budapesten és szerte az országban előadásokat, rendezvényeket, konferenciákat, kulturális rendezvényeket szerveznek, jelentős programsorozatot tudhat maga mögött a tizenöt éves szervezet. A Keresztény-Zsidó Társaság tagja a Nemzetközi Keresztény-Zsidó Tanácsnak (ICCJ) is. Egy évtizede vesz részt annak munkájában és az elmúlt években hozzákezdett Közép-Kelet-Európai programjának megvalósításához is. Ennek keretében tartották meg Budapesten, az Evangélikus Hittudományi Egyetemen az „I. Közép-Kelet-Európai Keresztény-Zsidó Konferenciát”-t 2006. nov. 27-28-án.

A kétnapos konferencia a Keresztény-Zsidó Társaság, az Evangélikus Hittudományi Egyetem és a Goldziher Intézet égisze alatt jött létre. Megnyitójában, CSEPREGI Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora hangsúlyozta, hogy egyetemük mindig nyitott volt a vallásközi párbeszéd irányába. Csepregi Zoltán rektor egyébként maga is avatott ismerője a kérdéskörnek, hiszen antiszemitizmusról, vérvádokról írt könyve nemrég jelent meg Budapesten. A Keresztény-Zsidó Társaság ügyvezető elnöke, FABINY Tamás evangélikus püspök megnyitójában fontosnak tartotta a nemzetközi nyitást, különösen régiókban. Fabiny Tamás püspökként az egyetlen a magyarországi püspökök között, beleértve a katolikus, és protestáns felekezeteket is, aki a kérdéskörnek szakértője, doktori disszertációját is ebben a tárgykörben írta meg. Az első nap elnöke CSERNÁK István, methodista szuperintendens volt. A Keresztény-Zsidó Társaság nagy hangsúlyt helyez arra, hogy ne csak az ún. nagy létszámú, de a kisebb létszámú keresztény egyházak, felekezetek felé is kiterjessze a vallásközi kapcsolatokat ügyét.

Az első előadó Helmut NAUSNER, az Osztrák Keresztény-Zsidó Társaság elnöke volt, aki az ICCJ 2006. évi bécsi konferenciáját értékelte. A 2006. július elején Bécsben megtartott konferencia, a Nemzetközi Keresztény-Zsidó Tanács rendes évi konferenciája volt. A konferenciának jelentős előadója volt John Pawlikowski, chicagói katolikus teológiai professzor, az ICCJ elnöke, teológiai szempontból kitűnő előadást tartott. A konferencián egyik jelentős kérdéskör

volt Izrael napi politikájának megítélése, vagyis a kódolt antiszemitizmus jelensége a világban. Tehát Izrael napi politikájának bírálata adott esetben egy új antiszemitizmus-forma lehet. A legnagyobb érdeklődést a Kelet-Európai régió megnyilatkozása váltotta ki, mert eltérően az általában idősebb generációnak helyt adó konferenciától, itt szlovák, cseh, magyar és bosznai térségből fiatalok je-

Keresztény-zsidó konferencia Budapesten: Tiberiu Roth (Brassó), Joel Schlesinger (Kolozsvár) és dr. Ivan Kolin (Kassa)

lentek meg. Jelentős volt az iszlámmal való problémakör felvetése is. A Keresztény-Zsidó Társaság Magyarországon elsőként a világon egy Zsidó-Keresztény-Islám Vallástudományi Szabadegyetemet működtet.

Nov. 28-án adott elő Markus HIMMELBAUER, az Osztrák Keresztény-Zsidó Társaság főtájtára, aki az 50 éves az Osztrák Keresztény-Zsidó

Társaságot mutatta be. Ismertette, hogy Olaszországhoz és Lengyelországhoz hasonlóan Ausztriában is bevezették a zsidósággal foglalkozó napot a keresztény egyházak Ökumenikus Imahetének első, kezdő napján. Szorgalmazzák továbbá, hogy a keresztény istentiszteleteken az ószövetségi szövegrészleteket mindig és ne csak tetszés szerint olvassák fel. Nem tartják helyesnek, hogy egyes keresztény csoportok átvesznek zsidó liturgikus elemeket, vagy ünnepeknek a megtartását. Ezek a párbeszéd kikéseiért értelmezhetők.

Ivan KOLIN, a Kassai Zsidó Hitközség elnöke és PASZTERNÁK Tamás, a Komáromi Zsidó Hitközség koordinátora „Zsidók és nem zsidók Szlovákiában: múlt és jelen” címmel tartott előadást. Ivan Kolin előadásából egy igen színes és gazdag kép bontakozott ki. Egy komoly és jó együttműkö-

dést építettek ki a Kassán a keresztény egyházak felé, akikkel együttműködve közös rendezvényeket tartanak, pl. utazást Izraelbe.

Elmondta azt is, hogy az antiszemitizmus nem lefutott jelenség Szlovákiában sem, ezen a téren van mit tenniük még az egyházaknak is.

(Folytatás a következő oldalon)

Közép-Kelet-Európai...

(Folytatás az előző oldalról)

Paszternák Tamás Édesapja nyomdokain járva, testvérével egy évtizede komoly munkát végez a komárnói zsidó közösség megmaradásáért és hitéletének továbbviteléért. Itt is igen jelentős és komoly kapcsolatokat ápolnak, rendszeres tartanak közös szervezésben rendezvényeket a komárnói keresztény egyházakkal, illetve világi intézményekkel. Jelentős kölcsönkapcsolatokat ápolnak a magyar neológ rabbikkal, de ugyanígy pl. az osztrák zsidó közösséggel is.

A romániai zsidó közösséget Ionel SCHLESINGER, az Aradi Zsidó Hitközség elnöke és RÓTH Tibor, a Brassói Zsidó Hitközség elnöke képviselte. Bemutatták a romániai zsidóság múltját és jelenét. Schlesinger elnök úr jelentős munkáról számolt be, melyet Arad zsidó és nemzsidó lakosai között végeznek, és sok közös rendezvény, illetve együttműködési szál jelzi életüket. Létrehoztak egy judaisztikai kutató intézetet is, melynek jeles előadói vannak, így a Debreceni Hitközség elnöke, Halmos Sándor is, az ORZSE docense. Róth Tibor elnök úr vetített-képes előadásban rajzolta meg a romániai zsidóság történetét és jelenét, különös tekintettel a holocaustra, kitérve a korábbi időszak romániai holocausttörténetének meghamisítóira is.

A Keresztény-Zsidó Társaság elnökségi tagja HARSZTI György, az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem tanészkezető professzora „A magyar zsidóság története: 1945-1956” címmel tartott kitűnő előadást, mely a sokat vitatott és kevésbé feldolgozott magyar zsidó történelem egy szakaszát mutatja be hitelesen. Ez egyben alkalom volt emlékezni az 56-os magyar forradalomra és szabadságharcra is.

HALMOS Sándor, a Debreceni Zsidó Hitközség elnöke, aki a második nap elnöke volt, hangsúlyozta a Kárpát-medencében élő zsidóság összefogásának szükségességét és ismertette a hetedik éve megrendezett Debreceni Határon-túli Zsidó Hitközségek Nemzetközi Konferenciájának eredményeit. Jutta HAUSMANN, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora, a Goldziher Intézet ügyvezető igazgatója „Zsidók és nem zsidók együtt-

A konferencia résztvevői, Csernák István (metodista egyház) és Halmos Sándor (Debrecen)

élésének esélyei Közép-Kelet-Európában a harmadik évezred kezdetén” címmel tartott előadásában különösen fontosnak tartotta azt, hogy egy régió megismerje egymást, tapasztalataikat átadják és együtt folytassák közös soruk alakítását. Zárszavában SZÉCSI József, a Keresztény-Zsidó Társaság főtákkára „A vallás biztonságpolitikai kockázatai” címmel arról beszélt, hogy meg kell fontolni, hogy milyen teológiát gyárt egy vallás, milyen programokat dolgoz ki, mert pl. a teológiai anti-judaizmus a politikai antiszemitizmuson át a holocausthoz vezetett, de egy át nem gondolt pápai megnyilatkozás, XVI. Benedek pápa regensburgi beszéde is pl. földindulást indított el az iszlám világban. Beszélt továbbá arról, hogy az osztrák testvérszervezet néhány programját megfontolandónak tartja Magyarországon is, és javaslatot terjeszt be a legközelebbi elnökségi ülésen arról, hogy Magyarországon is legyen a keresztény egyházakban az ökumenikus imahéthez hasonlóan egy „keresztény-zsidó párbeszéd” nap, illetve kérni fogják a keresztény egyházakat, hogy istentiszteleteiken az öszövetségi részleteket ne csak néha olvassák fel, hanem mindig. Nem tartja továbbá ő sem helyesnek, hogy keresztények egyes zsidó vallási szokásokat felvegyenek, vagy bizonyos zsidó ünnepeket megtartsanak, hanem mindenki élje saját identitását és azt alakítsa jobba elvi és gyakorlati síkon egyaránt.

Az első nap délutánján LAZARO-

VITS Ernőnek, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének külügyi osztályvezetőjének vezetésével a konferencia résztvevői megtekintették a Budapesti Dohány utcai Zsinagógát és a Holocaust emlékparkot valamint Carl Lutz emlékművét a Rumbach Sebestyén utca elején, ahol a metodista diplomata tevékenységét CSERNÁK István, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendense ismertette. A konferencia befejezéseként a Parlamentben BALOG Zoltán, országgyűlés képviselő, a Magyar Köztársaság Országgyűlésének Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának elnöke fogadta. A közel egy órás eszmecsereben a résztvevők változtak Magyarországnak és a Kárpát-medence országai összefogásának szükségességét a vallásközi kapcsolatok közös alakításában, melynek pozitív társadalmi és politikai következményei lehetnek. Szécsi József, a Keresztény-Zsidó Társaság főtákkára sajnálatosnak tartotta azt, hogy a magyarországi keresztény-zsidó párbeszéd társadalmisítását érdemben nem támogatja a magyar kormány és parlament, és az megreked a vallás- és államközi protokoll érdekszférájában. A konferencia résztvevői kinyilvánították a következő 2007. évi budapesti konferencia megtartásának szükségességét.

Szécsi József,
a Keresztény-Zsidó Társaság
főtákkára

Macesz Maci és Sófár Süni kalandjai avagy az ifjúság oldala

Jitzko 60 éves

December 15-én kerek jubileumot, 60. születésnapját ünnepelte Jichak Roth, mindannyiunk Jickója, aki az utóbbi másfél évtizedben, a szarvasi tábor vezetőjeként jelentős szerepet töltött be a zsidó fiatalok nevelésében. Gratulálunk. Bis 120!

A Chochmes visszatért

Három év szünet után újra megjelent, a Chochmes a Szlovákiai Zsidó Fiatalok Uniójának lapja. Az igényesen szerkesztett újsággal négyre bővült a Szlovákiában rendszeresen megjelenő zsidó periodikák száma. Bízunk benne, hogy a Chochmes visszatéréssel a zsidó fiatalok programjai is gazdagodnak, színesednek. A lapot Zuzana Kizáková, az unió elnöke, újságíró szakos egyetemi hallgató szerkeszti. További sok sikert kívánunk!

Koncert az Élet Menete Alapítvány javára

A jó öreg Dohány utcai Zsinagóga sajnos ritkán láthat ilyen sokadalmat. A kíváncsi hallgatóság hosszan kígyózó 3-4-es oszlopban várt bejutásra a Zsinagóga biztonsági kapujánál, az Élet Menete Alapítvány meghirdetett jótékonyági koncertjére, melyre minden jegy elkelt, még az álló helyekre is.

Dés László, Varnus Xaver és Gerendás Péter közreműködésével került sor a több mint fél éves előkészületet igénylő koncert megrendezésére. A rendezvény fővédnöke Vizi E. Szilveszter, az MTA elnöke volt.

A bebocsátás a Zsinagógába még a meghirdetett kezdési időpontban is tartott. A várakozó hallgatóság türelmetlenségét Varnus Xaver oldotta oly módon, hogy szavaival élvezte saját koncertje előzenekarrá avanszált, nagy sikerrel.

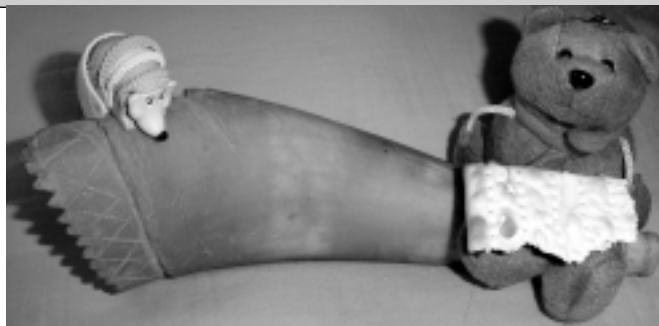
A koncert, Szellő István műsorvezetésével kezdődött, majd Frólich Róbert főrabbi, illetve Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató az Alapítvány munkáját méltatta. A beszédek elhangzása után, a váratlanul elhunyt Pege Aladárra emlékeztünk, aki a jelenlévő művészekkel közösen lépett volna fel. A nagyszerű művésztől az ENSZ első Holokauszt Emléknapján készült videofelvétellel búcsúztunk.

A koncertet Dés László és zenekara nyitotta, produkciójuk, a kezdeti keverőpult beállítási nehézségek ellenére, hatalmas sikert aratott. Kiemelkedő volt, Dés András fergeteges játéka az ütőhangszereken.

Gerendás Péter és csapata következett, széles repertoárt mutattak be a közönség nagy örömeire, így a Jiddise Mámé is sorra került. Gerendás Péter fia, Dani a dob virtuóz szintén kitett magáért.

Úgy tűnik az utódok, szeretik az ütőhangszereket. A művészek és zenekaruk, rendhagyó zenei felállásban közösen előadták Bach Air művét.

A zenekarok után ismét Varnus Xaver orgona játékában gyönyörködhattunk. A közönség már abban a hitben lehe-

tett, hogy vége Xaver játéknak, mikor egy népes fúvós zenekar felállt a Tóraszekrény elé, majd Xaver elkezdte e szokatlan kísérettel az 1492 Vangelis művet játszani. A közönség tombolt, a zenészek a ráadások miatt nehezen tudták befejezni előadásukat.

A művészek a koncert bevételét az Alapítvány javára ajánlották fel.

Sajnos az Alapítvány nehézségekkel küzd, nehezen lehet előteremteni a szükséges anyagiakat, hogy mind több sorstárs és együttérző szimpatizáns látogasson el e történelmi zarándoklatra a szenvedések helyszínére, Auschwitz-Birkenaubába. Ezért fontos, hogy az alapítvány költségvetését a szponzorokon kívül, más forrásokkal, így jótékonyági rendezvényekkel is segítsük, mellyel hagyományt szeretnének teremteni.

Büki Gyula

Budapest, 2006. december 10.

A pécsi zsinagóga

Gyertyagyűjtások

2007. január 13. B:15:57 K: 17:07

2007. január 20. B:16:06 K: 17:16

2007. január 27. B:16:17 K: 17:26

2007. február 3. B:16:27 K: 17:35 TuBiSvát!

(Gy – gyertyagyűjtás ideje, K – ünnep kimenetelének ideje, szombat este)

Kile Kaleidoszkóp

Beszélgetés Vadász Magdával, a HH munkatársával

– **Hosszabb ideje Ön fordítja la-
punk szlovák nyelvű cikkeinek je-
lentős részét. Kérem, mutakozzon
be olvasóinknak.**

– Vadász Gáborné, született Mag-
daléna Donáthová vagyok. Vág-
sellyén, vallásos zsidó családban szü-
lettem. Édesanyám megjárta Ausch-
witz és Trutnov poklát, édesapám
Bergen Belsen-ből jutott haza. Szaba-
dulásuk után házasodtak össze és ne-
veltek fel öcsémet, Imrét és engem.
Mindkettőnknek közgazdasági vég-
zettségünk van. Házasságkötésemig
a Vodohospodarske stavby-nál dol-
goztam, majd férjemet Budapestre kö-
vetve az Országos Vízügyi Beruházó
Vállalatnál (OVIBER), a Gabčíkovo -
Nagyymarosi Vízlépcső beruházásánál
dolgoztam. E munkám mellett szlovák
és cseh szinkrontolmácsolásokat vál-
laltam szakmai és legmagasabb álla-
mi szinten is, majd a magyarországi
vízlépcső munkák leállítása után önál-
ló tolmács és fordító cégemben vég-
zem ugyanezt a tevékenységet.

Alapító elnökségi tagja vagyok az
MFTE-nek (Magyar Fordítók és Tol-
mácsok Egyesülete), amely fontos ér-
dekvédelmi szerepet tölt be. A Magyar
Kereskedelmi Kamara Tolmács tago-
zatában is elnökségi tag vagyok. Mun-
kám során számos kitüntetést kap-
tam, de leginkább a Szlovák Külügy-
minisztérium arany érdemrendjére va-
gyok büszke, amit a szlovák-magyar
kapcsolatok javításának elősegítésért
kaptam. Több éven keresztül a buda-
pesti B'nai Brit Páholy elnöke voltam,
és jó viszonyt alakítottam ki a pozso-
nyi és kassai testvér páholyokkal.

Eszter lányom pszichológus - köz-
gazdász, Sámuel unokámmal örven-
deztette meg családukat, és most
ikergyermekeket vár, Éva lányom an-
gol-szlovák tanár, többek között a
Judapest internetes portál önkéntese.

Férjem villamosmérnök, aki 15 éve
az Amerikai Joint Magyarországi Iro-

dájában műszaki vezetőként dolgozik,
Ő foglalkozik a Szarvasi tábor műsza-
ki dolgaival.

– **Mi motiválta arra, hogy önkén-
tesként elvállalja ezt a nem köny-
vű, időigényes feladatot?**

– Úgy érzem ahhoz, hogy legyen
zsidó közösségi élet, alapvető az ön-
kéntesek munkája, tehát minden zsidó
érelmü és tevékenykedni képes hit-
testvérünknek ajánlom az önkéntes
tevékenységet Rendkívül fontosnak
tartom a szlovákiai diaszpóra zsidósá-
gunk megtartását és ezért itt szlovák-
ra fordítással támogatom a Hitközségi
Híradó megjelenését. Az önkéntes
munkát már hazulról hoztam, az
egész családukat sokat tevékenyke-
dik most is, többnyire Éva lányommal
megyünk különböző rendezvényekre
segíteni.

– **Ön szerint mi az-az üzenet, me-
lyet ma a Hitközségi Híradónak
közvetítenie kell?**

– A legfontosabb üzenet az össze-
tartozás zsidó vallásunk hagyományai
alapján, eseményekre, rendezvények-
re, közös ünnepekre felhívás, tudósítá-
sok más hitközségekről. A Híradó
ezekről híven tudósít.

– **Mivel egészítené ki a lapot, ho-
va helyezné a hangsúlyokat?**

– A Hitközségi Híradó jól megszer-
kesztett lap, talán az ifjúsággal kapcsol-
atos cikkekből több lehetne benne.

– **Közeledik chanuka ünnepe, mit
jelentenek Önnek ezek a napok,
hogyan ünnepel?**

Nekem a Chanuka valóban a fény
ünnepe, amikor családi körben
meggyújtjuk a gyertyát és örülünk,
hogy együtt lehetünk. Éppen ezért a
Híradó minden olvasójának boldog
Chanukai ünnepeket kívánok.

Közös gyökereink

A 2006. év utolsó tanítási napján a
komáromi Marianum Katolikus Isko-
laközpontban a nemzeti imaév lezá-
rásaként fába véselt Tízparancsolatot
avattak. Az iskola igazgatója, dr. Ma-
darász Róbert ünnepi beszéde után a
katolikus és a református egyház
szertartása szerint szentelték fel az
alkotást. A KZSH-t Paszternák And-
rás képviselte az eseményen. A ren-
dezvény fogadással zárult.

Köszönjük, Sándor!

December közepén levelet kaptunk
Halmos Sándortól, a Debreceni Sa-
tus Que Ante Izraelita Anyahitköz-
ség ügyvezető igazgatójától, mely-
ben jelezte, hogy tíz éves hitközségi
vezetői munka után 2007. január
1-jétől lemondott tisztségéről.

**Paszternák Antal, a KZSH el-
nökének levele Halmos Sán-
dornak:**

*Debreceni Zsidó Hitközség
Halmos Sándor ügyvezető igazgató
úr részére*

**Tisztelt Igazgató Úr!
Kedves Sándor!**

Sajnálattal értesültünk döntéséről, a
Debreceni Zsidó Hitközség ügyve-
zető igazgatói posztjáról való lemondá-
sáról. Az elmúlt évek során, első-
sorban a Debrecenben tartott hatá-
ron túli konferenciák kapcsán kiala-
kult jó kapcsolat meghatározója lett
közösségünk életének is. Bízunk
benne, hogy ez a jövőben is folyta-
tódni fog.

További életéhez ezúton kívánunk
sok erőt és egészséget.

Tisztelettel:

Paszternák Antal
elnök

Komárom, 2006. december 15.

Rozhovor s Magdalénou Vadászovou

– Už dlhšiu dobu vy prekladáte väčšinu našich článkov do slovenčiny. Prosím Vás predstavte sa našim čitateľom.

– Volám sa Magda Vadászová rodená Donáthová. Pochádzam zo Šale, kde som vyrástla v pobožnej rodine. Moja mamička prežila peklo Osvienčima a Trutnova, otecko sa vrátil z tábora v Bergen-Belsene. Po oslobodení sa zobrali a vychovali nás spolu s bratom Imrichom. Obidvaja máme ekonomické vzdelanie. Predtým než som sa vydala som pracovala vo Vodohospodárskych stavbách. Manžel je z Budapešti, a po presťahovaní som pracovala v podniku OVIBER, ktorý budoval Sústavu vodných diel Gabčíkovo- Nagymaros. Vtedy som začala tlmočiť slovenčinu a češtinu, dosiahla som to, že pracujem na najvyššej vládnej a štátnej úrovni. Po zastavení prác na vodnom diele túto prácu aj naďalej robím, teraz už vo vlastnej firme.

Som zakladajúcou členkou Zväzu maďarských prekladateľov a tlmočníkov, pracujem v predsedníctve, ako aj v predsedníctve Tlmočnickej časti Maďarskej obchodnej komory. V priebehu života som obdržala niekoľko vyznamenaní, ale hádam najmilšie je od Ministerstva zahraničných vecí SR, ktoré som dostala za činnosť v oblasti slovensko-maďarských vzťahov. V priebehu niekoľkých rokov som bola prezidentkou lóže B'nai B'rith Budapest, kde som vytvorila vynikajúci kontakt s lóžami v Košiciach a v Bratislave.

Môj manžel Gábor je elektroinžinierom, už 15 rokov pracuje v budapeštianskej kancelárii Jointu ako technický vedúci a zaoberá sa technickými záležitosťami tábora v Szarvasi.

Dcére Eszter skončila psychológiu a ekonomiu, obdarila nás s vnúčikom - Sámuelom - teraz čaká dvojčičky. Dcéra Eva skončila slovenčinu a angličtinu, pracuje a okrem iných je dobrovoľníčkou na internetovom portáli Judapest.

– Čo Vás motivuje k tomu, že dobrovoľne robíte túto neľahkú a časovo náročnú prácu?

Som presvedčená o tom, že židov-

ský spoločenský život sa nemôže udržať bez práce dobrovoľníkov. Navrhujem, každému súverencovi, ktorý cíti niečo so židovstvom a je schopný ešte aj pracovať, aby sa týmto zaoberal. Pokladám za mimoriadne potrebné to, aby sa zachovalo židovstvo aj na Slovensku, a ja touto činnosťou podporujem vydávanie novín. To že vykonávam dobrovoľnú prácu pochádza ešte z rodiska, naša celá rodina bola a je mimoriadne činná, spolu s dcérou Evou chodíme pomáhať na rozličné akcie.

– Podľa Vás, čo je ten odkaz, ktorý by mal náš Spravodaj sprostredkovať?

– Najdôležitejším odkazom je súdržnosť na základe tradícií nášho židovského náboženstva. Spravodaj by mal podávať správy o udalostiach, akciách, upozorniť na sviatky a informovať o iných obciach - túto úlohu spĺňa.

– Čím by ste doplnili našu novinu, čo by ste viacej zdôraznili?

– Spravodaj sú dobre zostavené noviny, možno by ste mali viacej písať o mládeži.

– Blížia sa sviatky Chanuka, čo pre Vás znamenajú, ako oslavujete?

– Pre mňa je Chanuka naozaj sviatkom svetla, mi v rodinnom kruhu zapalujeme sviečky a tešíme sa tomu, že môžeme byť spolu. Pri tejto príležitosti prajem všetkým čitateľom Spravodaja šťastné sviatky.

Krátke správy

✦ HH podporila pani Alžbeta Reiszová (Dunajská Streda)! Ďakujeme!

✦ Zbierka Malej knižnice Bélu Spitzera bola rozšírená, získali sme knihy v maďarskom a slovenskom jazyku.

✦ Rodina Saláthova darovala našej komunite sviečky na Chanuku.

✦ Víťazné projekty: Mesto Komárno podporilo koncert Wiener Jüdischer Chor sumou 8000,- Sk, z pozitívnej bilancie tohtoročného mestského rozpočtu bola odhlasovaná na podporu našej komunity suma 17.900,- Sk. Holandský židovský humanitárny fond podporil sumou 5.000,- Eur náš program pre mladých „Ledor Vador“, ktorý sa uskutoční v roku 2007.

✦ Predseda ŽNO písomne gratuloval Dr. Tiborovi Bastrákovi, primátorovi nášho mesta, pri príležitosti jeho znovuzvolenia.

✦ Touto cestou by sme chceli gratulovať Dr. Tamásovi Novákovi, členovi ŽNO, z príležitosti jeho zvolenia do mestského zastupiteľstva.

✦ 1. januára oslávia svoje okrúhle narodeniny jediné židovské dvojčičky z Komárna, tajomníčka ŽNO Eva Ádlerová (Raabová) a jej sestra Agneša Szépvová (Raabová). MAZL TOV! Bis 120!

Ako sme seminárovali...

(Pokračovanie zo strany 1.)

Dôkazom toho je synagóga a dva unikátne židovské cintoríny, ktoré sme navštívili.

Synagóga pochádza zo začiatku 16. storočia a je najstaršou synagógou na Morave, po pražskej Staronovej dokonca druhou najstaršou v Česku. V súčasnosti slúži ako modlitebňa Zboru cirkvi československej. Na staršom cintoríne sme našli aj náhrobný kameň významného rabína a mysliteľa B.T. Fränkela. Cintorín, ktorý zničili nacisti, mesto zrekonštruovalo a otvorilo v roku 1992. Možno si len ticho priať, aby si mestá na Slovensku podobne vážili svoje historické pamiatky.

**Eliška Pírková
Zuzana Kizáková**

SPRAVODAJ יה

OBSAH ČÍSLA:

✧ Čo sa stalo v Komárne – Spomienka v Deň pamiatky obetí holokaustu OSN ✧ Ako sme seminárovali ✧ Krátke správy ✧ Rozhovor s Magdalénou Vadászovou

Čo sa stalo v Komárne Spomienka v Deň pamiatky obetí holokaustu OSN

**28. januára 2007, nedeľa
Menház (Útulok) - Židovské
kultúrne a spoločenské
centrum**

Komárno, ul. Eötvösa č. 15,

Valné zhromaždenie OSN rezolúciou dňa 1. novembra 2005 vyhlásilo deň oslobodenia tábora smrti v Osvienčime v roku 1945 - 27. január - za „Deň pamiatky obetiam holokaustu“. Jednohlasné rozhodnutie zdôrazňuje „povinnosť pripomenúť si“ a „povinnosť učiť“, aby budúce pokolenia spoznali dejiny hromadných nacistických vrážd, ktoré si vyžiadali šesť miliónov obetí, väčšinou Židov.

Komárňanská Židovská nábožen-ská obec organizuje v roku 2007 v našom meste – v druhý Deň pamiatky obetí holokaustu OSN – po prvýkrát program s tým neutajovaným cieľom, aby otvorila pred verejnosťou témy, o ktorých sa vôbec nerozprávalo, alebo sa o nich rozprávalo veľmi málo. Veríme, že v toto popoludnie ku nám zavíta veľa hostí, ktorí prejavujú záujem o túto tematiku.

13:30 – Komárno a Holokaust - prednášajúci Tamás Kovács, Dokumentačné stredisko a pamätné miesto holokaustu v Budapešti, vedúci skupiny, historik.

Tamás Kovács sa napriek svojmu mladému veku už niekoľko rokov aktívne venuje výskumu danej témy. Po roku 2003 sa už druhýkrát vracia do nášho mesta, tentoraz bude pred-

nášať o udalostiach, ktoré sa špeciálne týkajú „Obdobia krvi-prelievania“ viažuce sa ku Komárnu.

14:30 – Blahoslavená Sára Salkaházy -svoju knihu predstaví Máté Hidvégi autor

Máté Hidvégi je biochemik, historik, kandidát chemických vied, vyznamenaný vysokoškolský profesor, objaviteľ viacerých liekov, medzi inými liečebného prípravku AVE-MAR, ktorý je určený pre liečbu ľudí s nádorovými ochoreniami. Jeho činnosť v oblasti histórie vzdelávania sa týka predovšetkým kultúry maďarského židovstva.

Pri príležitosti blahorečenia Sárý Salkaházy pod záštitou Spoločenstva svätého Štefana bola vydaná jeho kniha. Počas diskusie sa bude zvlášť venovať aj komárňanským súvislostiam.

16:00 – Spomienka a zapálenie sviečok pri pamätníku obetí v komárňanskej synagóge

Prednášky odznejú s tlmočením do slovenského jazyka.

**Každého srdečne očakávame
a uvítame!**

Reportáž s Chochmesom

Ako sme seminárovali

Semináre plnia niekoľko funkcií. A tou azda najdôležitejšou je funkcia sociálna. Stretávajú sa tu totiž mladí ľudia nielen zo Slovenska, ale i zo susedného Česka, nadviažu nové kontakty, priateľstvá, oprášia staré spomienky.

Samotný fakt, že na (našom) poslednom jesennom seminári v Olomouci od 27. – 29. októbra sa stretlo takmer 30 ľudí z Prahy, Brna, Bratislavy cez Galantu až po Košice pri jednom šábesovom stole, večerných rozhovoroch či na parkete na diskotéke, možno považovať za dostačujúci dôkaz, že hlavná funkcia seminára bola splnená.

Organizáciu si tento raz pod svoje krídla vzala Česká únia židovskej mládeže. A jej členovia sa postarali o príjemnú atmosféru, i mnoho úsmevných chvíľ v „kóšer kuchyni“, kde pripravovali raňajky, obedy i večere. Chutné.

Okrem varenia, motania sa v kuchyni a snorenia po sladkostiach a iných pochúťkach, sa účastníci seminára aj vzdelávali. Pretože ďalšou, nemenej dôležitou úlohou seminárov je osveta. Prednášky viedli rabín Gluck z Londýna, ktorý hovoril o všeličom možnom aj nemožnom... Ale najmä o Všemohúcom V sobotu večer prišiel expert na nacionalizmus Peter Drál z Nadácie Milana Šimečku v Bratislave. A rozbúril diskusiu. Hneď prvými vetami: „Študoval som nacionalizmus. A čo som sa naučil? Že národy vlastne neexistujú.“ Divíte sa? Aj my sme sa divili... No pochopili sme. Snád.

Posledný deň patril výletu. V daždi sme nasadli do autobusu a po pol hodine sme vystúpili na námestí starobylého mesta Lipníka nad Bečvou, kde v minulosti žila početná židovská komunita.

(Pokračovanie na strane 2.)